

Mizser Attila

Nagyregény

(Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk)

„Háromnegyed egykor, épp abban a pillanatban, mikor a természetrajzi terem katedraasztalán hosszú és sikertelen kísérletek után végre-valahára, nagy nehezen, izgatott várakozás jutalmául a Bunsen-lámpa színtelen lángjában fellobbant egy gyönyörű, smaragdzöld csík, annak jeléül, hogy az a vegyület, melyről a tanár úr be akarta bizonyítani, hogy zöldre festi a lángot, a lángot csakugyan zöldre festette, mondom: pont háromnegyed egykor, épp abban a diadalmas minutumban megpendült a szomszéd ház udvarán egy zongora-verkli, s ezzel minden komolyságnak vége szakadt.”

Egészen pontosan itt, így kezdődik el Molnár Ferenc 1906-ban – először folytatásokban – megjelent műve (melyik nagyregény ne irigyelne egy ilyen nyitányt), amelyet könyv alakban végül 1907-ben a Franklin Kiadó jelentetett meg. Pontosabban, paradox módon itt kezdődik a komolysága, majd már túl az osztálytermen, túl a Bunsen-lámpa esetleges működésén. A regény több mint 100 éves, első olvasói között a 20. század történelmének szereplői is ott vannak: ők még szinte gyermekként, ugyanúgy tizenévesen nézik, várják az elkövetkező történéseket, időt, esemény-sort. Legyenek Bokák, Csónakosok, Pásztorok vagy Nemecekek. De már ott vannak a hősiességünkben, a megalkuvásunkban, az árulásunkban és a pitiánerségükben. Olyanok lettek, mint a történelem. A történelem meg olyan, mint a Pál utca.

Egyébként meg jól állunk. Irigylésre méltón. Van, akinek előbb-utóbb ugyanez lett Tom Sawyer, Huckleberry Finn, vagy épp Copperfield Dávid, Timur és csapata, esetleg Emil és a detektívek. Minta, alternatíva van. Nem is olyan rosszak. Tisztelet a kivételnek.

De nekem speciel az Áts Feri.

A regény története megejtően egyszerű: van két csapat (a Pál utcai fiúk, a vörösingesek). Van két hely (Füvészkert, grund). Az egyik sereg meg akarja szerezni a másik terepét. Lesz árulás, kémkedés, einstand, leleplezés, csata és felkavaróan felemelő vég. Nem feltétlenül ebben a sorrendben. De a pontok összeköthetőek, Molnár dramaturgiája precíz. A Nagy Művek ilyen szigorúak. A *Szigeti veszedelemtől* az *Egri csillagokig*. Nem hiába említtem ezt a két példát, nem rosszabb szerkezet ez sem, nem kevésbé szól kisebb tétéről, kihívásokról. Sőt. Meg aztán a Habsburgnak, a töröknek, a magyarnak is megvolt a maga gittegylete. Csak a dátum változik. A történelem, a történetek nem.

És igazából úgy lehet a könyv olvasása közben izgulni, hogy nincsenek gonoszok, negatív szereplők, igazán rosszak. Áts Feri igazi lovag, a Pásztorok is tudnak bocsánatot kérni. A feszültség mégis ott lapul a sorok között, és sokkal inkább ott, mint a csapatok közt. A könyvben szereplő jegyzőkönyvnek talán sokkal nagyobb a hatalma, a presztízse, mint egy grondon lévő sánc elfoglalásának, a zászló megszerzésének. Mert grund, az kell. Egyértelmű. Mindenkinek kell labdaterület. De az igazi győzelem nemecek ernő Nemecek Ernővé válásában van. Ez így persze absztraktnak hathat. Viszont ezt tudja ez a könyv.

Hogy az irodalomtörténet, -tanítás majd hol találja meg a helyét, nem tudom. Talán erősebb, mint ahogy kezeli. Fontosabb. Lehet. Talán. Nagy Regénynek kéne írni. Remélhetőleg valahol a Pál utca környékén már fogalmazzák... Vagy lehet, csak olvasni kéne a Bunsen-lámpa smaragdzöld fényében.

havilap

XXII. évfolyam, 4. szám, 2014. december

Főszerkesztő: Baranyai János

Vezető szerkesztő: Petres Csizmadia Gabriella

Örökös munkatárs: Turczel Lajos

Szerkesztőbizottság elnöke:

Fibi Sándor

Tagok:

Hrbáček Noszek Magdaléna

Kalácska József

Klemen Terézia

Komzsík Attila

Krippel Éva

Novák Mónika

Szokol Dezső

Nyomdai előkészítés:

Václav Kinga

Gyenes Gábor

Nyomja:

Press Group s.r.o, Banská Bystrica

Kiadja:

Katedra Alapítvány

Felelős kiadó:

Hodossy Gyula

Elérhetőség:

Katedra Alapítvány

Palác Duna Palota,

Galantská cesta 658/2F,

929 01 Dunajská Streda

Tel.: 00421 (0)31 552 90 28

E-mail: katedra@katedra.skHonlap: www.katedra.sk

Bankszámlaszám: 1014769018/1111.

Kiadványunkat támogatta a Szlovák Köztársaság Kormányhivatala, a Szlovák Köztársaság Oktatásügyi, Tudományos, Kutatási és Sportminisztériuma.

KATEDRA

mesačnik

ročník XXII., 4. číslo, december 2014

Vydavateľ:

Nadácia Katedra,

Palác Duna Palota,

Galantská cesta 658/2F,

929 01 Dunajská Streda

Tel.: 00421 (0)31 552 90 28

IČO: 35591609

ISSN 1335-6445 • EV: 611/08

Časopis vychádza s finančnou podporou

Ministerstva školstva, vedy, výskumu

a športu Slovenskej republiky.

Realizované s finančnou podporou

Úradu vlády SR - program Kultúra

národnostných menšín 2014.

Náklad: 2500 ks

Redakcia / Szerkesztőségünk:

Nadácia Katedra – Katedra Alapítvány.

Palác Duna Palota, Galantská cesta

658/2F, 929 01 Dunajská Streda

Tel.: 00421 (0)31 552 90 28

Honlap: <http://www.katedra.sk>E-mail: katedra@katedra.skkatedra.szerkesztoseg@gmail.com

Minden jog fenntartva.

Kéziratokat nem őrzünk meg

és nem küldünk vissza.

A címlapon a rimaszombati Ivan Krasko Gimnázium diákjának, **Szászi Fanninak** a fotója látható. Az alkotás címe: Kréptapor.